

Rapportsammandrag

STÖD FÖR PERSON SOM VÅRDAR ELLER STÖDJER ÄLDRE NÄRSTÅENDE

BAKGRUND OCH INLEDNING

Kommunerna är skyldiga att erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller stödjer en person som har funktionsnedsättning. I förarbetena till lagändringen framhålls vikten av att kommunerna erbjuder olika typer av stödinsatser. Även kommunfullmäktige framhåller i sitt budgetdokument för 2010 vikten av ett varierat och flexibelt utbud av stöd- och hjälpinsatser till dem som vårdar närstående.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om stadsdelsnämnderna och äldrenämnden har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av insatserna för anhöriga. Granskningen har avgränsats till anhörigstöd inom äldreomsorgen. De nämnder som granskats är stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Älvsjö och Spångstensta. Även äldrenämnden ingår i granskningen utifrån sin roll att samordna och utveckla stadens äldreomsorg.

IAKTTAGELSER OCH BEDÖMNINGAR

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att framförallt stadsdelsnämndernas, men i vissa delar även äldrenämndens, styrning, uppföljning och kontroll av insatserna för anhöriga/närstående behöver utvecklas. Detta gäller framförallt uppföljningen.

Revisionskontoret bedömer att det finns en tydlig central styrning av arbetet med anhörigstöd genom kommunfullmäktiges policy för anhörigstöd, budget för 2010 och äldreplan för 2007-2011. De granskade stadsdelsnämndernas verksamhetsplaner har en koppling till de centrala styrdokument, men nämndernas beskrivning av hur arbetet med stödet till de anhöriga ska bedrivas behöver utvecklas. Av verksamhetsplanerna bör framgå vilka resultat som ska nås, på vilket sätt och hur resultaten ska följas upp.

Granskningen visar att nämnderna har kommit olika långt i sitt arbete med att utveckla insatser och stödformer för de anhöriga. Revisionskontoret bedömer att samtliga tre nämnder tillhandahåller ett utbud i överensstämmelse med stadens anhörigpolicy. Vidare indikerar granskningen att nämnderna, i enlighet med centrala direktiv, samarbetar med frivilligorganisationer för att kunna erbjuda ett brett öppet stöd.

Kommunfullmäktiges strävan, som den uttrycks i centrala styrdokument, är att stödet ska sättas in i god tid. Granskningen visar dock att det är svårt att nå anhöriga i ett tidigt skede. Därför är det angeläget att nämnderna diskuterar nya tillvägagångssätt för hur dessa anhöriga ska nås.

En viktig faktor i arbetet med att identifiera anhöriga i behov av stöd är att utveckla samarbete med utomstående aktörer, t.ex. privata utförare, intresseorganisationer och landstingets verksamheter. Likaså är det viktigt att anhörigstödet tydliggörs i de avtal som upprättas inom stadens kundvalssystem.

Stadens anhörigpolicy anger att anhörigombud ska utses på arbetsplatserna med uppgift att särskilt uppmärksamma och tillgodose de anhörigas situation och behov. Granskningen visar att anhörigombud finns i varierande utsträckning. Nämnderna rekommenderas att inventera förekomsten av anhörigombud för att kontrollera att anhörigpolicyn följs. Vidare, enligt anhörigpolicyn, ska anhörigkonsulenter upprätta stödplaner vid behov. Granskningen visar att sådana i princip inte upprättas och att kunskapen om när och hur de ska upprättas är outvecklad. Äldrenämnden bör därför förtydliga syftet med stödplaner.

Nämnderna bör se till att förvaringen av anhörigkonsulentens minnesanteckningar förbättras. Minnesanteckningarna måste förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte får tillgång till uppgifterna.

Vad gäller uppföljning och kontroll bedömer revisionskontoret att de granskade nämnderna saknar en systematiskt insamlad kunskap om anhörigstödet vad gäller insatsernas omfattning, kvalitet och resultat. Detta gäller både de öppna och de biståndsbedömda insatserna. Arbetet med uppföljning och utvärdering av stödet till anhöriga bör därför utvecklas. Stadsdelsnämnderna bör även säkerställa att registreringen i Paraplyet sker på ett korrekt sätt så att stadens statistik om biståndsbedömda insatser för anhöriga blir fullständig och rättvisande.

Äldrenämnden bör utveckla system och former som möjliggör en samlad och enhetlig redovisning av verksamheten till kommunfullmäktige. Bland annat behövs en förstärkt kontroll av att

stadens äldreomsorgsstatistik har en tillfredsställande kvalitet vad gäller uppgifter om biståndsbedömda insatser för anhöriga. Vidare bör nämnden överväga att ytterligare tydliggöra anhörigperspektivet, t.ex. i stadens gemensamma riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen. Detta för att säkerställa att även de anhörigas behov av stöd uppmärksammas vid handläggning av en närståendes ansökan om hjälp.

GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE

Granskningen har genomförts i form av intervjuer med nyckelpersoner inom äldreomsorgen för de granskade nämnderna.

Verifiering har skett med stöd av en begränsad aktgranskning för att undersöka om dokumentationen i den närståendes personakt fokuserar på både den närståendes och den anhöriges behov.

FRÅGOR OM RAPPORTEN BESVARAS AV

- Förtroendevald revisor Hans Ravelius
070-560 12 81
- Förtroendevald revisor Amanj Mala-Ali
070-234 28 11
- Stadsrevisor Staffan Moberg
08-508 29 414

Rapporten finns på www.stockholm.se/revision